

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike — Inzerati do 80 petih vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati petih vrst Din 4.— Popust po dogovoru, inzerati davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica šte. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Vladarski posveti v Londonu:

Nj. Vis. knez-namestnik Pavle v Londonu

Angleški tisk toplo pozdravlja jugoslovenskega kraljevega namestnika in pripisuje njegovemu desetdnevnomu bivanju v angleški prestolnici velik političen pomen — Na povratku se bo ustavil tudi v Parizu

BEOGRAD, 21. nov. br. Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga sta v petek odpotovala v inozemstvo. Snoči ob 20. sta Nj. Vis. prispeli v Curih, kjer sta obiskali v tamošnjem sanatoriju Nj. Vel. kraljico Marijo. Ostali sta pri njej dve uri, nato pa sta nadaljevali potovanje v London.

LONDON, 21. nov. e. Vest o prihodu Nj. Vis. kneza Pavla in kneginje Olge v goste k angleški kraljevski dvojici je izzvala veliko pozornost v političnih in diplomatskih krogih. Dasi se izrecno poudarja, da je obisk zasebnega značaja in da sta knez Pavle in kneginja Olga česta in priljubljena gosta angleške kraljevske rodbine, s katero ju vežejo tudi rodbinske vezi, vlada splošno prepričanje, da je obisk kneza Pavla angleškemu dvoru v sedanjem položaju izredne politične važnosti. Vsa angleška javnost prisrčno pozdravlja prihod kneza Pavla, ker vidi v tem obojestransko težnjo, da poglobi prijateljski odnošaji med Anglijo in državami na jugovzhodu Evrope. Javnost smatra za najboljši dokaz, kako pogrešno je mišljenje, ki je morda nastalo pod vtisom zadnjih dogodkov v Evropi, da se je Anglija desinteresirala na jugovzhodu Evrope. Nasprotno poudarjajo da to zanimanje nikoli ni bilo večje, kakor je v sedanji nestalni mednarodni situaciji in po izvršenih spremembah v Srednji Evropi. Zato smatrajo za popolnoma umevno da bo Chamberlain pred odhodom v Pariz izkoristil to priliko, da s knezo Pavlom izmenja misli o aktualnih političnih in gospodarskih vprašanjih ki so v interesu obeh držav. Poudarjajo da ima ta obisk navzlic temu, da je zasebnega značaja tudi velik politični pomen, ker se bodo nedvomno poglobili stiki med Anglijo in Jugoslavijo. Podčrtavajo pa dejstvo, da ta stanek nima nobene skrivne tendence, ki bi lahko vzbudila kakšen dvom na kakršnikoli strani. Knez namestnik

Pavle in kneginja Olga prispeta v London danes popoldne in bosta nastanjena v buckinghamski palači, službeni rezidenci angleške kraljevske dvojice. Zanimanje novinarjev in političnih krogov za obisk kneza Pavla v Londonu je zelo veliko, zlasti z ozirom na to, da je prišel ta obisk neposredno po obisku rumunjskega kralja Karola. Čeprav smatrajo v glavnem, da je obisk prijateljskega značaja, vendar vlada glede na visok ugled in avtoriteto, ki jo uživa knez Pavle v državi in v inozemstvu, prepričanje, da bo ob priliki njegovega 10dnevnega bivanja v Londonu prišlo do značilnih razgovorov med njimi in odločujočimi krogi v Angliji.

PARIZ, 21. nov. e. Potovanje kneza Pavla na zapad je v francoskih diplomatskih krogih vzbudilo veliko pozornost. V tem vidju izraženo željo, da se poudari trdnje prijateljstvo Jugoslavije napram zapadnim velesilam, a tudi voljo, da se manifestira neodvisnost v gospodarskem pogledu. V pariških kro-

gih spravljajo potovanje v zvezo s francoskim prizadevanjem, da se organizirajo gospodarski odnošaji z državami na jugovzhodu Evrope. Nekateri listi poudarjajo, da bo knez Pavle ob tej priliki posetil tudi francosko prestolnico.

Belgijski kralj obiše Haag

HAAG, 21. nov. e. Poset kralja Leopolda, ki obiše danes Holandsko, je izzval v tukajšnjih političnih in diplomatskih krogih veliko pozornost. Poudarjajo, da pomeni ta štiridnevni obisk belgijskega kralja zgodovinski mejnik v razvoju belgijsko-holandskih odnošajev. Kralja Leopolda, ki prihaja v spremstvu predsednika vlade Spaaka, bo pozdravila na postaji kraljica Viljemina. Napovedani so važni razgovori med predstavniki belgijske in holandske vlade.

Nj. Vis. knez-namestnik Pavle

va in napredna kmečka hiša. Osigurati poljedelcu stalno ceno njegovih proizvodov, organizirati njegovo neposredno zvezo s konzumom v državi in izven nje, omogočiti mu soliden kredit ter ga rešiti iz rok spekulativnega kapitala, a tako zgraditi njemu ni njegovi deci pot v socialni in kulturni napredek — to je velika naloga naše narodne in državne obnove, ki jo bo mogoče izvršiti samo na osnovi velikega, sistematičnega načrta ter ob neposrednem sodelovanju samega kmeta.

Govor dr. Stojadinovića

Bosanski Novi, 20. novembra. AA. Današnjega velikega manifestacijskega zborovanja JRZ v Bosanskem Novem se je udeležilo nad trideset tisoč meščanov in kmetov iz Bosanskega Novoga in vse okolice. Otvoril ga je minister za šume in rudnike Bogoljub Kujundžić s kratkim pozdravom na vse navzoče. Takoj je dal besedo predsedniku vlade, dr. Milanu Stojadinoviću. Ko se je dr. Stojadinović pojavil na tribunu, so zaorili navdušeni vzkliki: Zivel dr. Stojadinović! Zivel naš voditelj! Nato pa je predsednik vlade izjavil tole:

Dragi bratje iz bosanske krajine! Stoletja ste čuvali našo državno misel. Vaše življenje na teh mračnih tleh je bilo neprestano vstajanje in nič tako jasno ne govori o nepodkupljivosti našega nacionalnega razvoja, in o zgodovinski ideji našega edinstva, katerega nosilec je dom Karadževićev (burno in dolgotrajno vzklikanje: Zivel kralj Peter! Slava kralju Petru Osvoboditelju! Zivel kraljevski dom!), kakor svetli sledovi preteklosti, ki se na tej zemlji poznajo na vsakem koraku. Predno smo se osvobodili, ste bili tudi vi tvorci Jugoslavije. Pravoslavni, muslimani in katoliki so tekmovali v boju za svobodo skozi stotletja. Sen Karadževićev, da začne veliko delo, zedinjenje (navdušeni vzkliki: Slava Karadževiću!) in da to zedinjenje doživi tudi slavna Bosna, je uresničil njegov vnuk kralj Peter (Ponovno viharno vzklikanje: Slava kralju Osvoboditelju!), ki je po vaših hribovih vodil čete vaših prednikov. In 40 let pozneje so vaši najboljši sinovi skočili k orožju, da mu vrnejo dolg, ko se je začela vojna za zedinjenje Jugoslavije. (Dolgotrajno burno odobravanje.)

Zelim, dragi bratje, da se danes spomnimo na to svetlo preteklost v delu obnove, s katerim smo začeli, ta preteklost lebdí pred nami. Hr-b Djorkovaša je živ spomenik ogorčenih bojev, ki jih je vodil Peter Mrkonjić za svobodo Bosanske krajine, in tam preko poti v vasi je marmornata plošča, ki označuje kraj kjer je bival Peter Mrkonjić. Po zidovih starih vstaskih hiš visi orožje, ki ga je nosil on, ter opozarja na njegovo požrtvovalnost za zedinjenje jugoslovenskega naroda. (Ponoven vihar vzklikov in odobravanja.) Ta naša velika preteklost je podlaga naše velike bodočnosti. Na te preteklosti hočemo oživiti naravno življenje novega časa. V tem oziru je složnost pravoslavnih in muslimanov, ki sem jo opazil v vseh krajih Bosne, kamor sem prišel najboljši jamstvo za uspešno delo. Danes se odpirajo velika vrata pred Bosansko Krajino, v kateri je ogromno možnosti za gospodarski in kulturni razvoj. Ta vrata so se odprla z ne-prestanim prizadevanjem vlade, ki ji imam čast predsedovati v zadnjih treh letih. (Odobranje in vzkliki: Zivel dr. Stojadinović!) Bosanska Krajina kakor tudi vsa Bosna je zemlja netkoriščenega bogastva. Iglasto dreve, bukke hrasti, pokrivajo ogromno površino gora. Žage pa so vse do zadnjih treh let stale Rudarska okna se odpirajo kjerkoli se zemlja načne, a od tega rudnega bogastva je imela naša država mašine korist! Delo v naših rudnikih je pomnoževalo tuji kapital, delavci so bili tuji ki so delali za tujo državno obrambo.

Jaz sem temu nevzdržnemu stanju naradi! konec Moja vlada je ozdravila vašo god-na podjetja ter vašim gozdnim proizvodom naša tržišča. iz rudarskih podjetij pa je naredila jugoslovanski Ruhr (Zivel dr. Stojadinović! Zivel obnovitelji gospodarstva! Zivel vodja!) Vaše največje bogatvo leži v vaših pridnih rokah in v vaših rodoljubnih srcih. Zato gre moja prva skrb za tem, da opravljam veliki posel, ki

mi je z visokim zaupanjem kr. namestništva poverjen! (Burni vzkliki: Zivel knez namestnik!) Moja prva skrb je bila posvečena kmečkemu ljudstvu, a med njim tistim, ki so se osebo odlikovali v bojih za to državo. 70.000 invalidov, ki so se borili za svobodo, je na nečloveški način izgubilo svoje pravice. Moja vlada jim je izkazala dolžno priznanje s tem, da jim je dala invalidsko podporo (burno ploskanje in odobravanje) je trajalo nekaj minut). Izdan bo nov invalidski zakon, ki bo še ugodnejši za vse žrtve vojne. Posebne privilegije smo dali nosilcem Karadževićev zvezde, nosilec visokih vojaških odlikovanj kot eliti naroda. Dali smo zemljo prostovoljcem, ki so se znašli, ko je bil končan naš narodni ep, pred vsakdanjo stvarnostjo brez sredstev zase in za svojo družino. (Ponovno viharno vzklikanje in odobravanje.) Ko sem postal predsednik vlade, so bile mize prenapolnjene s prošnjami prostovoljcev. In v zadnjih treh letih je samo v severnih krajih države 22.000 prostovoljskih družin dobilo zemljo od države.

Z ozirom na razmere v Bosni je vlada 1936 izdala uredbu o odeljevanju gozdnega zemljišča in na podlagi te uredbe ima že 6.000 družin svojo zemljo za obdelovanje in vrbski banovini (ponovno burno vzklikanje in odobravanje). Zivel dr. Stojadinović! Zivela vlada!) Ti vladni ukrepi so zasegli tudi siromasnega kmeta. Stevilo siromasnih kmetrov, ki prej niso imeli hiš, in ki so zdaj postali lastniki zemljišča, je doseglo danes pol milijona. V teh treh letih je bilo rešenih nad 7.000 tako imenovanih beguških sporov s pravno odškodnino. Odstranjene so bile z dnevnega reda tako imenovane uzurpacije in izbrisali sledovi tuje vlade nad našim ljudstvom. (Navdušeni vzkliki so trajali nekaj minut.)

To delo pa še ni končano. In vlada dela neumorno. Hočem, da bi bilo celotno vprašanje agrarne reforme končano in odstranjeno z dnevnega reda v dveh letih. (Navdušeni vzkliki in odobravanja.) Še nekaj tisoč prošnji prostovoljcev čaka, da pridejo na vrsto. Da zadovolji te prostovoljce, bo vlada tudi zanje našla bodisi zemljo ali pa odgovarjajočo vrednost. Prostovoljsko vprašanje se mora v najkrajšem času k novejšemu rešiti. (Navdušeno vzklikanje in odobravanje) Zivel dr. Stojadinović! Zivel predsednik vlade!) Na ta način vlada ni samo s svojimi splošnimi ukrepi razbremenila in razdoličila ter gospodarsko osvobodila nekaj, ki ima zemljo, ampak je preskrbela zemljo tudi tistim, ki je do sledje niso imeli, ter osvobodila one, ki so obdelovali tujo zemljo. (Ploskanje in odobravanje.) Usposobil jih je ne samo gospodarsko, pač ja tudi duhovno, kajti siromasni in zadolženi kmet je bil igračka v rokah brezvestnih upnikov, ki so z menicami siromakov delali politiko Ukrep, ki se mi jih je posrečilo izvesti pomenijo tudi osvoboditev kmeta izpod duševnega suženjstva. Ti ukrepi pomenijo postavitev našega političnega življenja na zdravo podlago. (Navdušeno ploskanje.)

Dragi bratje, Krajinci! Dan in noč v teh treh letih sem posvetil skrbi da našemu narodu po težkih časih, ki jih je preživel, zagotovim blagodejni mir in pogoje splošnega napredka. (Nov vihar navdušenja) Jugoslavija je v teh treh letih izšla iz materialnih težkoc in težke negotovosti. Ni ma več strahu za svoj notranji mir in za svoje meje. V splošni zmedvi pojmov, ki vladajo v svetu Jugoslavija ve, kaj hoče in jasno vidi svoj pot. (odobravanje in vzkliki)

(Nadaljevanje na 2. strani)

Volilni proglas JNS

V nedeljo je na zboru v Sarajevu predsednik JNS Peter Živković prečital volilni proglas stranke, ki pravi med drugim:

Volitve za narodno skupščino so razpisane v dneh velikih mednarodnih dogodkov, ki v svojih posledicah neposredno prizadevajo tudi našo domovino. Vsi vidimo in občutimo, da je v svojih temeljih zrahljan ves red, po katerem se zgrajena Evropa po končani svetovni vojni.

Nova evropska vojna je preprečena vsled najtežjih žrtv, ki jih je morala doprinesti bratska Češkoslovaška. Toda evropske države pospešeno nadaljuje svoje oboroževanje in nikdo ne ve, kaj nam prinaša bližnja bodočnost. Tudi Jugoslavija mora z napeto pozornostjo spremljati dogodke. Pri tem ne sme nikdar izgubiti vere v bodočnost, mora pa si biti vselej v svesti, da nas more ogužati pred vsemi opasnostmi samo moč celega zedinjenega naroda.

Jugoslavija je vedno iskreno želela, pa tudi danes enako želi mir in prijateljstvo z vsemi narodi, posebno s svojimi sosedi, malimi in velikimi. Od njih pa zahteva isto tako prijateljstvo, kateremu more biti edina zanesljiva osnova medsebojno spoštovanje svobode in ravnopravnosti. Naš narod zna trenostno misliti in jasno gledati in ve, da ga razvoj evropskih dogodkov pri vse zvestobi napram prošlosti v mnogem usmerja na nova pota. Globoko občuti naš narod, da ga tudi v novih evropskih razmerah čakajo še velike in težke naloge, ki jih bo obvladal le, ako bo notranje silen, moralno in politično jak, in zavesten gospodar svoje moči. Vprav danes, pod pritiskom tako težkih dogodkov okrog nas, napolnjuje vse razumne rodoljube neodoljiva, strastna težnja, da se naši očetinjavni povrne in osigura trašen notranji mir. Globoko občutje usodne povezanosti celega naroda v nerazdeljivi celoti mora zavladati v vsem našem javnem delu in mora smelo preko vseh zaprek in predsodkov, odločno in širokoprudno. Teško vsem nam, ako bi nas usodepolni dogodki nekega dne zafekli razdvojele in sprte!

Neomajno verujemo v moč ideje jugoslovenskega narodnega edinstva, ki je to našo državo ustvarila in ki je tudi osnovna misel programa JNS. Nikake pogreške in zablude minulih političnih razprtij ne moremo osehahiti te vere. Vemo, da bodo Srbi, Hrvati in Slovenci očuvali svojo svobodo in osuzrali sebi neodvisno življenje samo v čvrsto povezanji in močni državni celoti.

Razumevali so službo kralju, narodu in domovini kot dolžnost, kateri se imajo podrediti vsi drugi interesi. Čuti JNS vso težnjo zrodovinske odgovornosti današnjih narodov v teh časih, ki so odločilni za vso našo bodočnost. Zato je pripravljena, da tud isama zastavi vso svojo moč in vso svojo odgovornost za notranje pomirjenje naroda in za ureditve države v duhu mednarodnega pravnosti in razumevanja vseh nepravičnih težnjev ter s polno ljubeznijo za državno celoto.

Postavljena pred vprašanje, na kateri način naj se oddolži svoji domoljubni dolžnosti, se je JNS odločila za volilno sodelovanje s Blokom narodnega sporazuma.

vanja utrjevanju samih temeljev naše države in našega skupnega narodnega življenja.

Jugoslovenska misel, kateri zvesto in vdano služimo, nedostopno čuva bistvene življenjske interese našega naroda in državne celote. Toda ona je dovolj širokogrudna, da v tem okviru omogoča praktično ureditev našega notranjega državnega življenja, ki bo najbolje odgovarjala narodnim potrebam, občutku polne ravnopravnosti vseh delov našega naroda in vseh krajev naše države ter prepričanju, da smo vsi mi — Srbi, Hrvati in Slovenci — enako nosilci suverenitete in tvorci usode naše Jugoslavije.

V dogovoru o sodelovanju z Blokom narodnega sporazuma je JNS očuvala svojo polno strankarsko samostojnost in je ostala zvesta svojim načelom. Sprejela je to sodelovanje potem, ko je lojalno ugotovila, da se v važnih bistvenih vprašanjih našega narodnega in državnega obstanka nahaja v soglasju z Blokom narodnega sporazuma: vprašanje monarhije, naše narodne dinastije, državne enotnosti kraljevine Jugoslavije, naše narodne vojske, je postavljeno izven vsakega pogajanja. Skupni cilj je, da omogočimo obnovo političnih in državnih svobod in ter parlamentarne vladavine. Preko tega smo v volilnem sporazumu naglasili odločno voljo JNS in Bloka narodnega sporazuma, da po volitvah v skupnem naporu skušamo doseči najpovoljnije rešitev hrvatskega vprašanja na osnovi načela kralj in narod, v zajednici s krono, vrhovnim čuvarjem narodnih in državnih interesov. Tako je priznano neposredno sodelovanje jugoslovenskih nacionalistov pri reševanju tega prvenstvenega in bistvenega državnega problema.

Vzporedno z vprašanjem našega notranjega mira se postavljajo naši domovini cela vrsta drugih, velikih in nujnih nalog. Našo narodno vojsko, čuvarja naše neodvisnosti in svobode moramo še bolj nego doslej usposobiti, da bo ne samo po svojem duhu in po svoji disciplini, temveč tudi po svoji materialni pripravljenosti enakovredna najboljšim vojskam Evrope.

Na našem gospodarskem življenju se mora, izhajajoč od načela solidne narodne solidarnosti vseh družabnih slojev s korenitimi reformami poiskati zdravo ravnatežje, ki bo v prvi vrsti omogočilo dvig gospodarske sposobnosti našega kmeta in osiguralo neoviran razvoj ostalih gospodarskih slojev ter ojačilo plodno delavnost domačega kapitala. Temeljni kamen našega narodnega življenja je zdrava

Pravična razdelitev zaslužka med kapitalom in opimi, ki s svojimi rokami in svojim umom izvršujejo njegovo produktivno zaposlenje, postaja vprašanje pravice, narodne kulture in pravičnega razvoja širokih narodnih vrst.

Poleg kmeta predstavljajo mali obrtniki, ročni in duševni delavci in trgovci moč naroda in domovine. Njihova zaščita in njihov dvig je dolžnost države in sistema celokupnega našega gospodarstva. In naša narodna obramba in naše narodno gospodarstvo bodo močni le takrat, ako bodo vsi sloji našega narodnega občestva povezani z resničnim rodoljubjem in z občutkom, da je samo v jaki in svobodni Jugoslaviji njihova sigurna bodočnost. Urejeno gospodarsko in socialno življenje pa bo ustvarilo vse pogoje za procvit naše kulture in za ojačenje narodne inteligence.

Vprašanje reforme državne administracije v skladu z državno ureditvijo je povezano z ureditvijo položaja vseh javnih uradnikov in namestencev. Njihovo materialno in službeno stanje mora biti postavljeno na trajne osnove. V isti meri se mora od njih zahtevati neoporečno izvrševanje dolžnosti v duhu objektivne, vestne in interese naroda razumevalajoče službe. Vesten uradnik mora vedno občutiti zaščito zakona, a odločna borba proti korupciji, kjerkoli se ona pojavi, mora vrniti narodu vero v korektnost vodstva državnih poslov.

Sredi volilne borbe bomo proslavili 20letnico naše države. Globoko obžalujemo, da našemu narodu ni dopuščeno proslaviti tega dne v miru, bratski ljubavi in v hvalečnem spominu na vse, kar mu je narodna država poleg vseh težkoc dosejdanega našega skupnega življenja dala. Toda isto tako globoko verjamemo, da bo 20letnica Jugoslavije pomenila začetek novega razvoja, boljše življenja in zadovoljnije bodočnosti.

Naša stranka je nastala v vdani službi visokemu idealu velikega kralja Zedinitelja. Nad tem idealom tudi danes lebdí duh onega, ki je svoj narod ljubil iznad vsega, ki je vse svoje življenje posvetil edinemu cilju, da Jugoslovenom zagotovi zunanji in notranji mir in zadovoljstvo in da tako izpolni vero nešteti generaciji, ki so hrepenele po ujedinenju in svobodi in zanjo umirale. On je svoje življenje žrtvoval bodočnosti nerazdeljive zajednice Srbov, Hrvatov in Slovencev. Služba temu idealu je tudi danes najvišja naloga jugoslovenskega rodoljuba.

JNS stopa v volilno borbo za politično, moralno, duhovno in materialno obnovo naše države in svesta si je, da izpolnjuje zadnje besede velikega kralja in da čuva Jugoslavijo za naš narod in za sina umrlega voditelja. Proglas na koncu navaja volilne parole JNS.

Podpisan je v imenu JNS od predsednika stranke Petra Živkovića.

Nemci aretirali Jana Bat'ó

PRAGA, 21. nov. br. Ogromno senzacijo je včeraj v vsaj češkoslovaški javnosti izzvala vest, da so Nemci aretirali znanega češkega veleindustrija Jana Bat'ó. Iz kakšnega vzroka so ga zaprli, ni bilo znano. Češkoslovaške oblasti so takoj intervenirale v Berlinu, nakar so aretirane Bat'ó zopet izpustili. Z nemške strani pojasnjujejo sedaj zadevo s pomoto. Vodstvo sudetsko-nemške stranke je že svoječasno postavilo spisek vseh onih čeških ljudi, ki bi jih bilo treba v primeru kakšnega prevrata zapreti. Na tej listi je bil tudi Jan Bat'á.

Ko so Nemci zasedli sudetske pokrajine, so merodajni krogi ime Jana Bat'ó črtali iz tega seznama, ker bi njegova aretacija v inozemstvu gotovo vzbudila neugoden vtis. O tem pa niso bili obveščeni vsi podrejeni organi. Ko je Bat'á v soboto prišel na nemško mejo, so ga aretirali, a pozneje na podlagi naknadno prejetih navodil zopet izpustili. Bat'á se je sinoči vrnil v Zlín, danes pa je prišel v Prago, da obvesti merodajne kroge o svojem neprijetnem doživljaju.

Slovenska književnost v povojni dobi

Predavanje univ. docenta dr. A. Ocvirka pod okriljem Ljudske univerze v Mariboru

Maribor, 20. novembra. Sročni je bilo v Ljudski univerzi predavanje univ. docenta dr. A. Ocvirka iz Ljubljane o razvoju slovenske književnosti v povojni dobi. Predavatelj, ki je bil za svoja strokovna izvajanja deležen toplih priznanj, je v temeljiti analizi razvil razvoj in razmah posameznih literarnih struj ter ocenil njihovo literarno vrednost in ustvarjalno moč. Iz njegovih poučnih izjavijev povzemamo sledeče vodilne misli:

Povojna doba je razvrednotila vrednote. V slovenskih dušah je zapustila mejo razboljenosti, zdvajanje, razklanost. Iz teh psiholoških osnov je vzniknil pri nas takoj po vojni ekspresionizem. Njegov najizrazitejši predstavnik je A. Podbevšek. Njegova izrazna zanositost, svojevrstni slog in revolucionarno izrazoslovo dušijo tu pa tam misel, vsebino. To duševno nastojenje je tudi zbudilo na naših tleh religiozni mysticism, ki sega v nadrealnost. Vodnikova »Vigilije« prekipujejo v prosojni transcendentalnosti. Tipičen za to smer je tudi F. Vodnikov »Borivec v Bogom«. Socialno podrtavana je lirika Tona Salikarja, ki nam odkriva svoj svet. Od leta 1928 dalje se poraja v naši literaturi nova usmerjenost k predmetnemu, realnejemu gledanju življenja. E. Kocbekova religiozna lirika razodeva neko nepotvrjenost, dotični je Božo Vodšek v tehniki bolj dogan, v meditaciji globlji. Srečko Kosovel vstaja pred nami kot močna lirčna osebnost, ki nas zgrabi s svojako mislijo in slogom. Miran Jarc je v refleksiji globok in pronicav, Mile Klopčič je mojster elegične socialne lirike.

Tudi starejša generacija iz predvojne dobe je doprinesla svoj bogat delež k razvoju povojne slovenske lirike. Ob Janju Glaserju, ki je ves neher in doživljen, sočnem Cvetku Noletu, deklaratornem J. Grudnu, intelektualno mralem V. Moletu, artistično samozadovoljnem Golji itd. se visoko vzpenja kras naša beseda, nedosežen tvorec Zarij Vidovič in Veronike Deseniške Otton Zupančič, takoj za njim pa po veljavnosti najpomembnejši A. Gradnik.

Sporodno se je razvijala tudi proza. J. Pregljev je najvidnejši predstavnik ekspresionizma, tvorec svojega jezika, posebnega baročnega sloga. Pregljev zre v preteklost, grmadi smov, da utrjuje Njegov izraz je mestoma poduhovljen. V njegovih junakih divja boj zlega s božjim, priradnega z nadnaravnim. »Plebamus« je najslavnejša Pregljeva izpoved.

V sporednem krogu so rasti in zoreli markantno reflektivni M. Jarc, poistično realistični B. Magajna, sentimentalno nežni L. Mrzel.

Po letu 1928 se tudi v prozi poraja predmetnejše ocenjevanje ljudi in življenja. Najvidnejši predstavnik tega realizma je Jos Kozak, ki raste od »Sant Petra« do »Celice«. Njegov jezik je izčiščen, fabulistično uravnotežen, prikazovanje plastično, smov izvirna. Ob njem pa je cela vrsta drugih literarnih tvorcev od humoristično sočnega Milčičnega, J. Rožičja, ki nima med naturalizma in realizma, F. Bevkove impozantne fabulistične sile pa do epske polnokrvnosti V. Levstika, svežega ljudskega realizma F. Finžgarja, A. Kraigherja, N. Velikonje, A. Novačana, M. Snuderla itd.

Pojav »Sedmih mladih« pa predstavlja prodor nove stvarnosti v slovensko prozo. Ta nova stvarnost je najtežje povezana s socialno problematiko naše zemlje. Najmočnejši med njimi je Miško Kranjec, silno plodovit, tvorec posebne metode prikazovanja in pripovedovanja. Poleg njega A. Ingolič s »Lukarji«, J. Krajnc, I. Potrč in drugi, ki se živahno uveljavljajo s svojimi prispevki v posameznih literarnih revijah. Pojav zase je V. Bartol, čigar dela odlikuje drzna fabulistična in temeljita analitično psihološka metoda.

V svojem zaključnem delu je prikazal dr. A. Ocvirk razvoj slovenske drame od Pregljevega orodnega dela »Azazel« in Majcnove »Kasije« Snudrove »Pravljice o rajski ptici«, Reharjeve »Milovanja« itd. do Zupančičeve »Veronike Deseniške« S. Grumovega »Dogodka v mestu Gogla«, A. Novačanovega »Herma Celjskega« in V. Kretovih »Celjskih grofov«, »Malomešanov« in »Velike puntarje«. Bratko Kreft se razvija v našega najmočnejšega povojnega dramatika. K takini trditvi opravčujejo številne odlike njegovih učinkovitih dram, ki kažejo podjeten in razgiban talent na torišču ustvarjanja sodobne slovenske drame.

Pregledna slika razvoja slovenske povojne lirike, proze in drame kaže: Od leta 1918 do 1928 prevladuje ekspresionizem, sporodno z njim religiozni mysticism, kmalu zatem novi realizem, ki v zadnjih letih popolnoma prevladuje. Desetletje 1918 do 1928 je desetletje dominantne lirike. Drugo desetletje 1929 do 1938 pa je doba romana in drame, ki potiskata liriko vse bolj v ozadje.

ma umetni pesmi, iz katerih pa more tudi laik izslediti narodni karakter. Vse ostale pesmi tega dela sporeda so pa bile harmonizacije, odnosno pastirne idealizacije naših narodnih pesmi. Tako so n. pr. S. Osterca »Tri belokranjske (Poljak — Na pust — Tepešnja)« po svojevrstni harmonski obdelavi prinesle v spored popolnoma novo in svežo ozračje. E. Adamič idealizacije slovenskih narodnih »Bog je ustvaril zemljico«, »Vse mine« in »Tički lepo pojoo« so nam pokazale mentorja tega pevkega zbora v njegovi sadnji stvariteljski (morda malenkostno prevedi izumetničeni) etapi. Znaemo, da so E. Adamič v sadnjih letih svojega ustvarjanja podvrjel celo vplivu moderne. Prepročen sem tudi, da bi nam E. Adamič na tem polju povedal le marsikaj novega, če...! — To se točno vidi iz njegovih poslednjih harmonizacij, v katerih je nastiril do ukraine možnosti kratko periodo slovenske narodne pesmi, ji dal v kontrapunktični obdelavi širok razmah, v harmonskem pogledu pa sodobne glasbene barvitosti. — Visek sporeda so tvorile I. Matetiča-Ronigova »Roženice«. Občinstvu je bilo nejasno, kaj naj bi pomenile te »Roženice«. To je istrski narodni instrument, ki je v preprosti obliki grajen po vzoru orkestralne oboe odnosno klarineta. Danes pa je žal harmonika skoraj popolnoma izrinila ta narodni instrument. Najoriginalnejša pojava tega instrumenta je bila vedno v duetu. Prvi je pisal visoko, drugi pa mu je sekundiral v nižjih legah — približno kakor pri nas na štajerskem klarinetu in bombardon. Ta instrument, ki najbolj verno prikazuje elemente stare istrske folklorne, si je izbral skladatelj, da z njim ovekoveči z močnim delom zapuščino naših dedov. Delo je grajeno v najbizarniji obliki narodne folklorne, poslužujoč se vseh glasbenih elementov te folklorne, idealiziranih v mojstrsko izoblikovanem vokalnem stavku, najrazličnejših kontrapunktičnih oblik in izredno barvite harmonije. Ob tem delu smo imeli vtis, da leži pred nami v najfinjših detajlih izdelana narodna vezena. Tako je končal spored. Samo še za spoznanje slišna »Roženica« v sopranu po basovskem recitativnem komentarju, nam je zaključila ta sveti večer in izginala kot večna luč v daljavo. — Zato je na občinstvu pustil ta neobičajen zaključek sporeda tudi nekam začuden vtis — saj smo navajeni, da se tako seriozni sporedi končujejo s »trajala-laa in shop—sa—sa«. Strinjam se v celoti s tem zaključkom. Čemu naj bi moj vredne stvari uničile na koncu vtis najdo-

vršenejših umetnin — nevedno bi bilo to naših odličnih pevcev in nas samih.

Kot glasbeni recenzent se to pot ne mlislim spuščati v detajlna obravnavanja posameznih pesmi, ki so močne pri vsakem smrtniku. Preveč sta nam nudila na tem umetniškem večeru zbor UPZ in njega dirigent g. Milan Pertot — preveč čiste umetniške hrane, da bi z malenkostnimi nedostaki kvarili celoten vtis. — Pomisliti moramo, da prihajajo člani tega zbora s najoddaljenejših predelov naše banovine k rednim pevskim tečajem v Ljubljano. Pri uvodni himni je nekoliko motila neenotnost v besedilu. Če je vela iz Lajovčevega težkega dela neka bojazan pevcev in če zbor na kakem mestu ni bil do potankosti enoten — vse to je treba pripisati skrajno napornemu delu tega zbora. Res je sicer, da je virtuoznost pri umetnosti predpogoj — toda od večine ostalih slovenskih pevskih zborov, ki imajo stalne vaje, ne čujemo niti del onega, kar nam je UPZ nudil na tem večeru. Zbor je mladosten, to se pravi, da so glasovi mladi in sveži. Moški zbor, ki je pri tem zboru tvoril vedno nekako rak-rano, je sedaj mnogo bolj do ženskega. Posebno se je moški zbor izkazal v dolgem odlomku Adamičevih »Svatovskih«, kjer nastopi samostojno. Basi so snornni in enotni, da jih je veselje poslušati, medtem ko trepetajo mladi soprani v vlnah z neko bojaznijo. Profondnih dramatskih altov zbor nima, pač pa lepe lirčne. Ravno narobe je pri tenorjih, ki razpolagajo z dramatskim materialom — jim pa zato primanjkuje svetlejšje lirčne barvitosti. Seveda vse to je izjemoma merjeno z zelo strogim merilom. Zbor je užitek poslušati, posebno še radi intoniranosti perfektnosti in inteligentne deklaratornosti teksta. V bodoče naj bi bilo besedilo tiskano na sporedu, kakor je to običajno, da se potom znanega teksta naveže večji kontakt med poslušalcem in zborom.

Vprašujem se samo, kam bi se lahko zbor povzpeli s tako dobrim glasovnim materialom, inteligentnim članstvom in muzikalnim dirigentom, če bi mu bile omogočene redne vaje? To se seveda stvar boljših in umetnosti naklonjenjših časov. Sredi sporeda je predsednik mariborskega učiteljskega društva g. Ciril Hočevar s kolektivno g. Spendalovo s kratkim nagovorom izročil dirigentu g. Milanu Pertotu lovorec venec s trobojnic. Zaupali smo dvo-rano v veri, da gori še neke luč resnice in lepote — za katero se izplača delati. Učiteljskemu pevskemu zboru pa do svidenja!

Prof. Karol Pahor

Iz poteka igre bi bilo soditi, da je bila sicer ostra, vendar pa v mejah dovoljene igre. Sodi je dobro g. Koplč. Stranaka sodnika sta bila gg. Bergant in Nemec.

V predtekmi je rezerva ISSK Maribora pod vodstvom sodnika g. Nemca zmagala nad rezervo SK Slavija z rezultatom 7:0 (2:0).

SK Mura : SK Zelezničar 2:1 (1:1)

Iz Murske Sobote, kjer sta igrala za točke SK Zelezničar in SK Mura, smo prejeli dve poročili, od katerih pravi prvo, da je zmagala Mura, drugo pa, da se je tekma končala neodločeno 1:1. Tekma je bila namreč do konca regularnega časa neodločena 1:1. Sodnik je po zatrdilih Mariborčanov tekmo podaljšal za tri minute. V poslednji sekundi je dobil Čebul (od Mure) žogo, ki jo je z roko potisnil v Zelezničarjev gol. Sodnik je takoj zatem odločil in so bili ljudje prepričani, da je sodnik dal gol. Ko pa so Zelezničarjevi funkcionarji vprašali, kakšen je rezultat, ni hotel dati sodnik g. Reinprecht iz Celja nobene izjave. Z druge strani pa smo izvedeli, da je sodnik drugi gol za Muro priznal. Zadeva bo torej predmet razpravljanj pri zeleni mizi in je, kakor smo informirani, SK Zelezničar pri LNP vložil protest proti verifikaciji omenjene tekme.

O tekmi nam na pravijo poročila, da se je vršila v težki atmosferi. Bila je ostra in je šestkrat prestopila mejo fair-ness. Sodnik je v 32. minuti drugega polčasa predčasno poslal v garderobo Muraša Kukanjo in vratarja SK Zelezničarja Švajgerja.

Sicer ta si bila oba nasprotnika popolnoma anakovredna, nasa je na trenutke prevladovala Mura. Glede sodnika sta oba tabora mnenja, da je bil nemogoč.

Mariborske in okoliške novice

— Zasluzeno odlikovanje. V petek je povelja Zelezniška oblast na direkcijo v Ljubljano tukajšnjega vojo Zelezniške policije g. Stefana Učelnika, kjer je prejel red sv. Save V. razr. G. Učelnik je znan daleč naokoli. Služboval je mnogo let kot policijski komisar na Zidanem mostu, kjer je bil strah in trepet raznim zločincem, katerih je mnogo spravil pod ključ.

— Sobotni veliki trg je bil izdatno založen, tako da so prišle mariborske gospodinjice v popolni meri na svoj račun. Cene so ostale v glavnem na dosegljivi višini, čutijo pa se že znaki bližajočih se bošnih praznikov. Slaninarji in okoliški kmetje so pripeljali 68 zaklanih svinj, Krompirja je bilo 63 vrec, v 24 vozov, Čebule 35 vrec, v 2 voza, zelja 21 voz, pšenice 8 vrec, rži 9 vrec, ječmena 8 vrec, koruze 12 vrec, ovsu 10 vrec, prosa 8 vrec, ajde 8 vrec, fižola 12 vrec. Na perutninskem trgu je bilo skupno 1074 kljunov in sicer 268 kokoši, 682 piščancev, 16 gosi, 94 puranov in 24 rac. Zajcev je bilo 36. Na senem trgu je bilo 12 voz in sicer 6 voz sena, 4 voze otave in 2 voza slame.

— Drobne novice. Delavcu Frideriku Poderniku s Tezna je izginilo črno pleksano kolo z evid. št. 106364. Pri seji Ribarskega društva je izginila trgovcu F. Greinerju aktovka, v kateri so bili razni društveni dokumenti. Pekovskega pomočnika Mihaela Zavca je v Studencih povzli osebni avto. Zavec ima poškodbo na desnici. V bližini Zelezniškega križišča v Studencih je zavozil 31letni kleparski mojster M. Emil Svare v voz, naložen s deskami. Pri tem si je zlomil levo nogo. Prepeljali so ga v bolnico. V Josipdolu je pred dnevi izgubil kovček Josip Kanduti listnico s 1400 din gotovine in vrednotnimi papirji v vrednosti 20.000 din. Listnico je našel 26letni Anton Kegelnik, ki je gotovino zapravil. Orožniki so ga aretirali. Pri sebi je imel še vrednostne papirje, ki so jih vrnilo lastniku. Pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu so orožniki aretirali 24letnega Franca Kotnika, ki je onstran meje v Lučanah zagrešil drzen vrom pri posestniku Regini Rakovičevi in ji odnesel razno perilo, obleko in druge predmete ter nekaj gotovine.

— Smrt v čudnih okoliščinah. V mariborski bolnici je umrla v 30. letu starosti zasebnica Antonija Ferk iz Kokoškov. Pred dnevi so jo nezavestno prepeljali iz tukajšnje porodnišnice v splošno bolnico, Rodila je zdravega otroka in se ni več osvestila. Zena ima na glavi čudne podplutbe, ki zbujejo domnevo, da izvirajo od tepeža, ki je bil neposredni vzrok predčasnega poroda. Obdukcijška komisija bo skušala dognati pravi vzrok njene smrti.

— Novo cesto so otvarjali večerj pri Mariji Snežni. Došle goste je pozdravil župan Ploj, v imenu režijskega odbora pa predsednik Šumandl. Blagoslovljivne obrede je opravil dekan Gomšek. Sledila je deklaracija šolske mladine.

— Zena s hčerka preko meje. Te dni se je vrnil s potovanja po primorski banovini trgovec Slavko Markovič iz Krekove ulice. Doma ni bilo ne žene, ne obeh hčerk Melanije in Sonje. Markovič je prijavil policiji, da ga je prevrila hčerka za 22.500 din pod pretrvezo, da potrebuje denar za poroko. Izvedel pa je, da je storila to njegova žena Sofija, ki je sedaj s hčerka pobežnila preko meje.

— Združenje obrtnikov silgarskih in sorodnih strok proslavi v soboto 3. decembra svecem v Gambrovini dvorani 50letnico svojega obetanka. Ob tej priliki se bodo izročile diplome na zadnji skupščini izvoljenim častnim članom in sicer gg. Ivanu Lorberju, Francu Zelezniču, Josipu Holzingerju, Juriju Jutršniku in Andreju Pezdicku. V nedeljo 4. decembra bo se je Zveze silgarskih mojstrov za dravsko banovino v Mariboru. Slavija mariborskega združenja se udeležijo stanovski tovariši iz vse dravske banovine.

— Mrtvski svon. V Novi vasi je umrla v častitljivi starosti 79 let Zelezničarjeva vdova Julijana Jenisy. Zaljučnim nase iskreno sožalje!

— Pobreške novice. V naši občini imamo 2.998 volilnih upravičencev. Stara občina Prebržeje jih ima 1.577, Tezno 629. Ostali v drugih naseljih občinskega obdobja. Včeraj popoldne je vpižoril naš marljivo dejujoč pobeski Sokol pri Lesniku v Brezju znano veseligrsko »skapinova zvijačec«. Zabave in smeja ni manjkalo.

— Tezenske novice. Nenadno je preminila 29-letna delavka Ana Španbur. Preiskava skuša dognati vzrok njene smrti.

Kmečko nadaljevalna šola v Križevcih pri Ljutomeru

Otvorjena je bila v petek in vpisalo se je v njo 38 kmečkih fantov

Križevci, 20. novembra. V petek popoldne je bila v Križevcih pri Ljutomeru, v šoli svečano otvorenja dvoletna kmečkonaljevalna šola. Vse pravice za otvoritev sta opravila šolski upravitelj Križevcih J. Kolar in učitelj Kolar Vilko skupno s izvoljenim odborom. Da je bilo od vsega početka za to šolo zelo veliko zanimanja, prida dejstvo, da se je vpisalo 38 mladeničev v starosti od 15 do 36 let, sami čvrsti zdravi kmečki fantje, bodoči gospodarji. Tudi odbor kaže velike zanimanje za vzgojo kmečkega naraščanja in skuša pridobiti čim več sredstev, da bo šola lahko nudila doručajoči mladini vse, kar rabi za življenje. Blagajnik ban. zdravnik dr. Leban je dal na raspolago nekaj denarja, da so se nabavili vseski in druge potrebšine.

K svečani otvoritvi je prišlo 32 mladeničev, ostali so se opravili ter ves odmor s šupanom g. Vauptičem na čelu, zastopniki upravnih in okerčnih oblasti ter gospodarji posameznih vasi. Otvoritve je bila v okusno okrašenem razredu.

Šolski upravitelj in voditelj kmečke nadaljevalne šole g. Križman je uvodoma pozdravil navzoči odbor in zastopnike občine, gospodarje ter vse udeležence šole. Obratili so pomen kmečke nadaljevalne šole za naš kraj, za kmečko mladino in za razvoj kmetijstva sploh. Seznanil je vse s šolskim redom, urnikom in učnim načrtom. Nato je imel učitelj Kolar predavanje o kmečkem vprašanju v zgodovini. Podal je ves razvoj kmetijstva in kmetijstva od početka zgodovine do danes. Dotaknil se je posebno kmečkega vprašanja v naši državi s posebnim ozirom na naše območje kraje. Poudaril je nomen vzgoje kmečke

mladine, ki mora biti temeljita in vsestranska še glede na to, da imajo drugi stanovi svoje nadaljevalne šole, kjer dobiva naraščajo pravo stanovsko vzgojo. Predavanje je končal z znano Gregorčičevimi besedami: »Življenje ni praznik, ter poval vse k resnemu in temeljitemu delu za procvit našega območnega kmetijstva.

Banski svetnik g. Štuhar Alojz je pozdravil šolo v imenu banske uprave in poudaril velik pomen šole za Križevce, mladeniče pa je pozval, naj redno posejajo šolo in sledijo pouku.

Učenci so potem izražali razne želje glede pouka in raznih podrobnosti, nakar je bila otvoritvena slovesnost končana.

Z otvoritvijo kmečke nadaljevalne šole v Križevcih, ki je pritegnila precej kmečkega naraščanja, bo spet obnovljen pouk za doručajočo mladino. Kmečko nadaljevalna šola je že prej delovala, a je potem zaradi preemestitve šol, upravitelja g. Balca Janja prenehala, sedanj upravitelj g. Križman pa je bil edini možni na šoli in ni mogel poleg ogromnega dela, ki ga zahteva višje organizirana ljud. šola z 12 razredi, še sam voditi kmečko nadaljevalno šolo. Kljub temu, da ima vse predpisane tečaje. Sedaj je prišel na šolo učitelj Kolar Vilko, ki je že v Marebregu poučeval na kmečko nadaljevalni šoli in sta sedaj skupno ustanovila šolo.

V križevski občini bosta sedaj delovali dve kmečko nadaljevalni šoli in sicer v Križevcih kjer bo 1. letnik in v Vučji vasi, kjer je bil lani 1. letnik in do letos 2. letnik. Voditelj kmečke nadaljevalne šole v Vučji vasi je šolski upravitelj g. Koebek Jože.

Presenetljiva rezultata v nogometnem prvenstvu mariborske skupine LNP

SK Slavija in ISSK Maribor si delita točke — V Murski Soboti je Mura premagala Zelezničarja

Maribor, 20. novembra. Mariborski nogomet preživlja težke čase. To se je jasno pokazalo tudi na zelezniškem polju in se skoraj ne moremo otresti strahu, da gre naš nogomet rakovo pot kar prenašajo v primeri s številom klubov, ki ga goje, in pristavev, ki mu žele še uspehov!

Po seriji šestih vpraznihih nedelj so se zbrali danes ljubitelji nogometne igre v lepem številu na stadionu SK Zelezničarja, na katerem je bilo po zaslugi nekaterih »spornih« diplomatoev 6 tednov mrtvilo. V smislu določil LNP bi morala biti v Mariboru še druga tekma in sicer na Rakovcaškem SK, ki je pa ni bilo, ker ni sklopa izdala potrebnega dovoljenja. Mariborski Zelezničarji so šli na težko Mursko Sobotu, kjer so pomerili svoje moči s tamošnjim Muro. Vrnili so se praznih rok, ker je Mura zmagala s pičlim rezultatom 2:1. Mariborska tekma med ISSK Mariborom in SK Slavijo pa se je končala s delitvijo točk in je sedanja slika prvenstvene tabele naslednja:

Čakovački SK	7	5	2	0	15:3	12
SK Mura	7	3	1	3	15:16	7
SK Zelezničar	5	3	0	2	9:7	6
SK Rapid	5	2	1	2	13:11	5
ISSK Maribor	6	1	2	3	10:10	4
SK Slavija	6	0	2	4	7:20	2

ISSK MARIBOR : SK SLAVIJA 2:2 (1:1)

ISSK Maribor je nastopil v postavi, ki je v zadnjih dneh nekoliko ustaljena. Ni pa igral vratar Marguč, ki je bil zadnji nedeljo v Čakovcu hudu poškodovan, pa v njegovo mesto zavzel stari Plof, ker dru-

gih moči srankrat ni na raspolago, razen če bo klubovo vodstvo vrglo kak pogled na naraščajo, kjer nahajamo za to mesto odličnega kandidata. Ob današnji tekmi smo otipljivo opazili, kaj je v moštvo spodobnega, kaj je plevelnatega. Škoda je za moštvo, ki sanj toliko žrtvujejo, ki pa se ob tako važni prvenstveni tekmi ne zaveda, da so klubi nujno potrebne točke. Danes je bila prilika, da si ISSK Maribor nabere dve točki. Če si je moštvo priborilo samo eno, potem je to za enajstoročno slabo sprejelavo. Danes smo videli, da igralci, ki so tehnično tako dobro izveščani, ne znajo izkoristiti svojega znanja. V prvi vrsti vrnimo pozornost na šefa mariborskega moštva, ki je se mariborskega moštva priborilo lajvorice. Enajstoročnik ISSK Maribora je danes zaigrala nekam mrtvo, brez pravega sanosa. Posamezniki so se sicer potrudili, toda posamezna lastovica še ne pomeni pomladi. Primadonstvo je kvarno. Igralci se morajo razumeti in se medsebojno podtriti.

Slavija se je danes zopet pokazala z dobre strani. Moštvo ni sicer homogena celota, vendar pa ima v svoji sredini nekatero odlično igralce, ki dajejo s svojo poštvovalnostjo impulz vsemu moštvo. Vsa enajstoročja je igrala z izrednim elanom in borbenostjo, ki tudi ni nehala, ko je bil v 4. minuti drugega polčasa izključen Švajger, tako da je moštvo v drugi polovici igralo z 10 igralci. Taka poštvovalnost je zares posemanjka vredna. Če bi enajstoročja Maribora vsaj prilično tako zaigrala kakor Slavija, potem bi bil rezultat prav gotovo drugačen.

Lepa proslava 20letnice Jugoslavije

Manifestacijsko zborovanje obmejnega učiteljskega in koncert učiteljskega pevkega zbora »Emil Adamič«

Maribor, 20. novembra. Doestovo, pristočno so proslavili naši vrli obmejni učitelji 20-letnico Jugoslavije, za katero je v težkih dneh preteklosti doprineslo zlasti naše nacionalno zavedno učiteljsko zgovorne dokaze poštvovalnosti, rodoljubja in neustrašnosti. Najprej je bil v prostorih dekliške meščanske šole v Gankarjevi ulici redni občni zbor sreškega učiteljskega društva za Maribor levi breg. Otvoril in vodil ga je zaslužni predsednik g. Mirko Vauda, učitelj pri Sv. Marjeti ob Pecnici. V izčrpnem, klenem poslovnem poročilu je prikazal živahno prisrčevanje društvenega odbora za čim tesnejšo povezanost obmejnega učiteljskega. Naglasila je glavno načelo učiteljske zajednice, ki pravi, da gre do vsem enake pravice, pa tudi enake dolžnosti. Obmejno učiteljsko se je v pretekli poslojni dobi sestalo petkrat in razpravljalo o vseh perečih stanovskih, pa tudi gmotnih in pravnih vprašanjih, zlasti se o vprašanju izpopolnitve strokovne izobrazbe, kar je potrebno zlasti sedaj, ko ni sreskih učiteljskih konferenc. Zaključilo je poročilo s pozivom: Po stanovski slogi k jugoslovenski in vseoslovenski slogi. Poročilu Mirka Vaude so sledile volitve v društveno razsodišče, ki je ostalo v glavnem neizpremenjeno.

V glasbeni sobi omenjene šole je bil potem manifestacijski zbor našega obmejnega učiteljskega v proslavo 20-letnice Jugoslavije. Na zborovanje je prišlo okoli 300 učiteljev iz mariborskega, svetlenarskega in slovenjebistriškega okoliša, tako da je bilo zbrano skoro vse učiteljsko najbolj izpostavljenih obmejnih šol. Zborovanje je otvoril in vodil s primernim nagovorom predsednik Učiteljskega društva za Maribor mesto g. Ciril Hočevar. Z navdušenjem in toplim aplavzom so sprejeli zborovalci vdanostno brzojavko Nj. vel. kralju Petru II.

Na dnevnem redu manifestacijskega zborovanja sta bila referata prof. J. Sedivega in učitelja Marka Vaude. Prof. Sediv je razpravljalo o problemih narodne vzgoje in je pri tem podprtal tudi nekatere pereče obmejne vzgojne momente. G. Mirko Vauda pa je v svojem referatu nanzal obilo klenih misli, s katerimi je očrtal stanje obmejnega šolstva. V okviru svojih izjavljanih se je dotaknil tudi problema prehajanja naših posestev v tuje roke, nadalje strukture narodnostnih, gospodarskih in socialnih potreb ter razmer naših obmejnih krajev. Omenjal je tudi ustanovitve prvega meddruštvenega narodnoobrambnega odbora v Mariboru in skušal podati sliko o njegovem delovanju.

Zborovalci so sprejeli oba referata s toplim aplavzom. Sledila je razprava o resoluciji, ki vsebuje navedbe o značilnih pojavih v našem obmejnem življenju. Po sprejeti resoluciji so zbrani učitelji navdušeno zapeli vseoslovensko himno »Hej Slovenija«. S tem je bil manifestacijski zbor našega obmejnega učiteljskega zaključen.

Zvečer je bil v Sokolskem domu v okviru proslave 20-letnice Jugoslavije našega zavednega in poštvovalnega obmejnega učiteljskega velik koncert učiteljskega pevkega zbora »Emil Adamič«.

Učiteljsko naše sovrte meje je v soboto 19. t. m. proslavilo 20-letnico obstoja naše kraljevine s raznimi pridelitvami, katere je zaključil večerni koncert Učiteljskega pevkega zbora »Emil Adamič« pod vodstvom dirigenta g. Milana Pertota v dobro zasedeni dvorani Sokolskega doma.

Pred šestimi leti smo slišali ta zbor (takrat še pod vodstvom Srečka Kumarja) intelektualcev zadnjih. Pred dolgimi šestimi leti! Zakaj ne vsako leto? Saj se ne razprostira med Ljubljano, kjer ima zbor svoj stalni sedež, in Mariborom — ocean. Geografsko se nahajamo tako blizu in vendar tako daleč, da nas zbor tako poredko obišče. Poštvovalni člani zbora, naši prosvetni pionirji, na katerih sloni prav za prav vsa slovenska ljudska prosvetljenost — so prihili v soboto v naše obmejno mesto, da z našo pesmijo proslava 20-letnico obstoja naše države.

Ob vsaki priliki sem se trdil, da zasluži zbor UPZ s strani slovenske javnosti največjo pozornost. To je avangardni zbor, ki hodi brez kompromisa svojem čisto umetniškemu idealu nasproti, ravno pot — ne oziraje se na ljudski okus in okus filmsko-slagersko glasbeno skvarjenega meščana. Zato ni nič čudnega, da nas je tudi tokrat postavil zbor UPZ pred gotovo dejstvo. Daleč proč od vsakega hlastanja po zunanjem efektu je zbor nastopil v vzporedom, ki je predstavljal zaokroženo umetniško enoto.

Spored je bil osnovan na širokih konturah naših stvaritev na polju pevke umetnosti. Od prve (Gerbec »Otroci molijo«) pa do zadnje točke sporeda (Matetiča »Roženice«) je ves spored prepletala glavna nota — nota slovenskega glasbeno umetniškega intelektualizma.

Na začetku sporeda je zbor odpel državno himno. Že tu smo dobili prvi vtis, da stoji pred nami glasovno idealno zveneč korpus in v najbolj napetem prikazovanju so se oglasili prvi zvoki razsežno dramatskega U. Gerbecovega zbora na Zupančičev tekst »Otroci molijo«. Monumentalna skladba, ki pa ne more zabrisati dejstva, da je avtor oboževatelj Wagnerjevega »Tristan«.

A. Lajovčeva »Zlato v blatni vasi«, pisana ob koncu svetovne vojne, je v sporedu predstavljala prav za prav najsmeteljšo smer povojne slovenske zborovske tehnike, katero je uvedel pri nas kot prvi A. Lajovčev. Iv. Matetiča-Ronigova zbor »Čače moja, ki je nastal pod vtišom rudarske katastrofe in ki je delan na osnovi istrske narščake, so nam v originalni izvedbi za mladinski zbor podali »Trboveljski slavici« še parkrat. Poznamo ga dobro, zato nas priredba za mešani zbor ni mogla tako ogreti, kakor nas je ogrel originalen part.

Drugi del sporeda je zbor posvetil izključno slovenski glasbeni folklori. Ne mislim s tem reči, da so v tem delu sporeda bile zastopane zgolj harmonizacije naših narodnih pesmi, ne, temveč da je iz vseh pesmi tega dela sporeda zvežela nota našega narodnega melosa. Tako so n. pr. E. Adamiča »Svatovske pesme« pisane zgolj na narodno besedilo s predpostavljanim belokranjske narodne melodike. »Narodna« in »Godci« istega skladatelja sta popolno-